

ΜΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΎΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

**ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ MEDIVA**
*Ένα Εγχειρίδιο για την Αξιολόγηση της
Ικανότητας των ΜΜΕ να Αντικατοπτρίσουν την
Διαφορετικότητα και να Προωθήσουν την
Ύνταξη των Μεταναστών*

Anna Triandafyllidou
σε συνεργασία με τους
Sam Bennett, Malgorzata Fabiszak, Franziska
Fehr, Eda Gemi, Michal Krzyzanowski, Artur
Lipinski, Sonia McKay, Eugenia Markova, Neil
O'Boyle, Paschal Preston, Iryna Ulasiuk, Jessika
ter Wal

*The MEDIVA Project is co-funded by
the European Fund for Integration of
Third Country Nationals, Community
Actions 2009*

EUROPEAN UNIVERSITY INSTITUTE, FLORENCE
ROBERT SCHUMAN CENTRE FOR ADVANCED STUDIES

**ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ MEDIVA**
*Ένα Εγχειρίδιο για την Αξιολόγηση της
Ικανότητας των ΜΜΕ να Αντικατοπτρίσουν την
Διαφορετικότητα και να Προωθήσουν την
Ένταξη των Μεταναστών*

ANNA TRIANDAFYLLIDOU
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ
SAM BENNETT, MALGORZATA FABISZAK, FRANZISKA
FEHR, EDA GEMI, MICHAL KRZYZANOWSKI, ARTUR
LIPINSKI, SONIA MCKAY, EUGENIA MARKOVA, NEIL
O'BOYLE, PASCHAL PRESTON, IRYNA ULASIUK,
JESSIKA TER WAL

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MEDIVA

Μπορείτε να λάβετε το κείμενο αυτό ως ηλεκτρονικό αρχείο απο την παρούσα ιστοσελίδα μόνο για προσωπικούς ερευνητικούς σκοπούς. Για την περαιτέρω αναπαραγωγή του για άλλους σκοπούς, σε οποιαδήποτε μορφή απαιτείται η συναίνεση των συγγραφέων ή των επιμελητών.
Σε τυχόν αναφορές πρέπει να αναφέρονται τα πλήρη ονόματα των συγγραφέων, των επιμελητών, ο τίτλος, το κείμενο εργασίας ή ο τίτλος της σειράς, το έτος και ο εκδότης.

© 2012 Anna Triandafyllidou
Printed in Italy
European University Institute
Badia Fiesolana
I – 50014 San Domenico di Fiesole (FI)
Italy
www.eui.eu/RSCAS/Publications/
www.eui.eu
cadmus.eui.eu

MME για τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη των Μεταναστών: Εδραίωση της γνώσης και αξιολόγηση των πρακτικών των MME στην ΕΕ. (MEDIVA)

Το πρόγραμμα MEDIVA επιζητά να ενδυναμώσει την ικανότητα των MME να αντικατοπτρίσουν την αυξανόμενη διαφορετικότητα των Ευρωπαϊκών κοινωνιών και να προωθήσουν την ένταξη των μεταναστών. Για να πετύχει αυτό το στόχο, το πρόγραμμα οργανώνει τη γνώση που έχει παραχθεί ως τώρα και δημιουργεί μια διαδικτυακή βάση αναζήτησης δεδομένων όλων των μελετών σχετικά με τα MME και ζητήματα διαφορετικότητας/ένταξης. Η βάση αυτή είναι προσβάσιμη από τους ερευνητές, δημοσιογράφους και το ευρύ κοινό. Αξιοποιώντας την υπάρχουσα δουλειά και συνδυάζοντάς την με συνεντεύξεις σε βάθος με ανώτερους δημοσιογράφους σε όλη την Ευρώπη, το πρόγραμμα MEDIVA συνέταξε ένα σύνολο δεικτών παρακολούθησης των MME (διαθέσιμο σε 8 γλώσσες) που μπορεί να εφαρμοστεί σε διαφορετικά μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, Τύπο, ιστοσελίδες), σε διαφορετικές χώρες. Οι δείκτες αυτοί προσφέρονται για την αυτό-αξιολόγηση των MME αλλά και για την καταγραφή και αξιολόγηση των πρακτικών τους από άλλους φορείς. Στά πλαίσια του προγράμματος έχουν συνταχθεί τέσσερις θεματικές εκθέσεις σχετικά με τον τρόπο που οι δημοσιογράφοι και άλλοι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης αντιμετωπίζουν την πολιτισμική διαφορετικότητα και τους μετανάστες σε πέντε τομείς της εργασίας τους: τις προσλήψεις/συνθήκες εργασίας, την παρεχόμενη εκπαίδευση, τους κώδικες δεοντολογίας, τη δημιουργία των ειδήσεων και την παραγωγή προγραμμάτων, και την παρουσίαση της διαφορετικότητας (περιεχόμενο ειδήσεων). Τέλος, το πρόγραμμα διοργανώνει πέντε Ευρωπαϊκά Εργαστήρια (Workshops) που φέρνουν σε επαφή επαγγελματίες των MME, ΜΚΟ και ερευνητές για να συζητήσουν το ρόλο των μέσων ενημέρωσης στην προώθηση της ένταξης των μεταναστών.

Το πρόγραμμα MEDIVA φιλοξενείται από το Robert Schuman Centre for Advanced Studies και συντονίζεται από την Καθηγ. Άννα Τριανταφυλλίδου (anna.triandafyllidou@eui.eu).

Το EUI και το RSCAS δεν ευθύνονται για τις απόψεις που εκφράζονται από τους συγγραφείς.

Η **Anna Triandafyllidou** είναι η επιστημονική συντονίστρια του προγράμματος MEDIVA. Είναι καθηγήτρια (μερικής απασχόλησης) στο Robert Schuman Centre for Advanced Studies του European University Institute στην Φλωρεντία. Η **Iryna Ulasiuk** και η **Eda Gemi** είναι Βοηθοί Ερευνήτριες για το πρόγραμμα MEDIVA στο Robert Schuman Centre for Advanced Studies του European University Institute.

Η **Jessika ter Wal** είναι ερευνήτρια στο Miramedia, στην Ολλανδία, από το 2004. Επίσης υπήρξε Κύρια Ερευνήτρια στο European Research Centre on Migration and Ethnic Relations (ERCOMER) του Utrecht University, 1997-2004, και Επίκουρη Καθηγήτρια στο School of Governance του Utrecht University, 2008-2010.

Ο **Paschal Preston** είναι ερευνητής καθηγητής στο School of Communications DCU, είναι ο ιδρυτικός διευθυντής της ερευνητικής μονάδας COMTEC του DCU και μέλος του ερευνητικού κέντρου SIM. Ο **Neil O'Boyle** διδάσκει στο School of Communications DCU, όπου είναι επίσης διευθυντής του ερευνητικού τομέα Διεθνών MME, Διαπολιτισμικότητας και Μετανάστευσης. Ο **Jim Rogers** είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής και η **Franziska Fehr** είναι ερευνήτρια στο School of Communications DCU.

Ο **Sam Bennett** είναι υποψήφιος διδάκτωρ στο School of English του Adam Mickiewicz University. Ο **Artur Lipiński** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημοσιογραφίας του Adam Mickiewicz University. Η **Malgorzata Fabiszak** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο School of English του Adam Mickiewicz University, και επικεφαλής του Τμήματος Γνωσιακής Γλωσσολογίας. Ο **Michał Krzyżanowski** είναι Επίκουρος Καθηγητής στο School of English του Adam Mickiewicz University στο Poznań ενώ πρόσφατα έχει υπάρξει, μεταξύ άλλων, Επισκέπτης Καθηγητής Σπουδών MME και Επικοινωνίας στο και Κύριος Ερευνητής Γλωσσολογίας και Αγγλικής Γλώσσας στο Lancaster University στη Μεγάλη Βρετανία.

Η **Eugenia Markova** είναι ερευνήτρια στο πρόγραμμα MEDIVA. Είναι Κύρια Ερευνήτρια (μερικής απασχόλησης) σε θέματα μετανάστευσης στο Working Lives Research Institute and και Επίκουρη Καθηγήτρια (Senior Lecturer) στο Business School του London Metropolitan University. Η **Sonia McKay** είναι η επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος MEDIVA. Είναι Καθηγήτρια Ευρωπαϊκών Κοινωνικών-Νομικών Σπουδών στο Working Lives Research Institute του London Metropolitan University.

Για περισσότερες πληροφορίες: <http://mediva.eui.eu>

MEDIVA Project, Robert Schuman Centre for Advanced Studies

European University Institute, Via delle Fontanelle, 19, 50016 San Domenico di Fiesole (FI), Italy

Fax: + 39 055 4685 770, E-mail: anna.triandafyllidou@eui.eu or iryna.ulasiuk@eui.eu

Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δέκα ετών η Ευρώπη έχει βιώσει σημαντικές εντάσεις μεταξύ εθνικών πλειονοτήτων και εθνοτικών ή θρησκευτικών μειονοτήτων και συγκεκριμένα με τους μετανάστες και τους απογόνους τους. Τέτοιου είδους συγκρούσεις αναφέρονται στα βίαια επεισόδια στη βόρεια Αγγλία μεταξύ γηγενών Βρετανών και μουσουλμάνων νέων ασιατικής καταγωγής το καλοκαίρι του 2001, τις αναταραχές που έλαβαν χώρα στην Γαλλία το χειμώνα του 2005 μεταξύ νεαρών μουσουλμάνων από χώρες του Maghreb και αστυνομίας καθώς και την κρίση που ακολούθησε την δημοσίευση εικόνων του προφήτη Muhammad στη Δανία το 2006. Εξάλλου οι μουσουλμανικές κοινότητες έχουν υποστεί εξονυχιστικούς ελέγχους μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες (2001), την Ισπανία (2004) και τη Βρετανία (2005) και υπάρχει ένας αυξανόμενος σκεπτικισμός ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις σχετικά με την ενδεχόμενη ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ, μίας χώρας που διαφέρει κοινωνικό-πολιτισμικά και θρησκευτικά από τα τωρινά 27 μέλη. Εντάσεις γίνονται επίσης εμφανείς σε τοπικές διαμάχες γύρω από την ανέγερση τζαμιών στην Ιταλία, την Ελλάδα, τη Γερμανία ή τη Γαλλία.

Πρόσφατα υπήρξαμε μάρτυρες τραγικών γεγονότων, ρατσιστικών εγκλημάτων από οπαδούς της άκρας δεξιάς στη Νορβηγία το καλοκαίρι του 2011 και στη Φλωρεντία τον Δεκέμβρη του 2011. Επιπλέον, το πρόσφατο σκάνδαλο των δολοφονιών με ρατσιστικά κίνητρα στη Γερμανία στην περίοδο 2000-2007 από υποστηρικτές της άκρας δεξιάς και η αδυναμία της αστυνομίας να εντοπίσει τους ενόχους ως το 2011 αποτελούν όλα ιδιαίτερα ανησυχητικά γεγονότα.

Οι εντάσεις που μπορεί να επιφέρει η εθνοτική και θρησκευτική διαφορετικότητα είναι πιθανόν να επιδεινωθούν από την παγκόσμια οικονομική κρίση που έπληξε (αν και σε διαφορετικό βαθμό) τις περισσότερες χώρες τις ΕΕ από το 2008. Σε συνθήκες αυξανόμενης ανεργίας και αυξημένης ανασφάλειας, οι μη-Ευρωπαίοι πολίτες που κατοικούν σε χώρες της ΕΕ τείνουν να γίνονται στόχοι ξενοφοβικών και ρατσιστικών συμπεριφορών. Τα κόμματα της άκρας δεξιάς όπως το *Front National* στη Γαλλία, το ΛΑΟΣ και η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα ή η *Lega Nord* στην Ιταλία βρίσκουν βολικές και εύκολες απαντήσεις στις ανησυχίες των πολιτών κατηγορώντας τους μετανάστες για όλα τα προβλήματα των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ζήτημα της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών (YTX) γίνεται όλο και πιο πιεστικό προκειμένου να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή και να μπορέσουν οι κοινωνίες της ΕΕ να ξεπεράσουν την κρίση. Κάτω από αυτές τις συνθήκες τα μέσα ενημέρωσης έχουν να παίξουν έναν σημαντικότερο ρόλο προωθώντας το δημόσιο διάλογο και μεταδίδοντας κοινωνικές αναπαραστάσεις που ευνοούν την ένταξη των μεταναστών και όχι την ξενοφοβία.

Υπήρξαν αρκετές πρωτοβουλίες που ξεκίνησαν από Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, όπως ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), η Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (DG EMPL), η Ευρωπαϊκή Ραδιοτηλεοπτική Ένωση (EBU), η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων (IFJ), που είχαν στόχο την ενίσχυση της ικανότητας των ΜΜΕ να αντικατοπτρίσουν την διαφορετικότητα. Αρκετές μελέτες έχουν εντοπίσει καλές πρακτικές και τις έχουν παρουσιάσει με σκοπό την ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ανάμεσα σε αυτές τις πρωτοβουλίες

αξίζει να αναφέρουμε το πρόγραμμα *Media4Diversity* που ολοκληρώθηκε το 2009 και το *Εγχειρίδιο διαφορετικότητας για την πρόθηση αντικειμενικών προγραμμάτων στην δημόσια τηλεόραση (Diversity Toolkit for Factual Programmes in Public Service Television)* που δημοσιεύθηκε το 2007 με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ραδιοτηλεοπτικής Ένωσης (EBU) και της [Ευρωπαϊκής] Αρχής για τα Βασικά Δικαιώματα (FRA). Επίσης σημαντικές πρωτοβουλίες ήταν το πρόγραμμα *Tuning into Diversity* και το σχετικό MMIM, τα προγράμματα Dialogue και MEM, το σχετικό συνέδριο που έλαβε χώρα το 2010 και η ανάπτυξη του Diversity Toolkit for NGOs (*Εγχειρίδιο Διαφορετικότητας για ΜΚΟ*), την Πρωτοβουλία για μια Ηθική Δημοσιογραφία (Ethical Journalism Initiative) της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων (IFJ) και τις *Ετήσιες Εκθέσεις για τα ΜΜΕ και τον Διαπολιτισμικό Διάλογο (Annual Reports on Media and Intercultural Dialogue)* που δημοσιεύθηκαν από την οργάνωση MIRAMEDIA η οποία συμμετέχει σε αυτό το πρόγραμμα.

Ο στόχος του προγράμματος MEDIVA είναι να αξιοποιήσει αυτό το έργο και να το προχωρήσει λίγα βήματα μπροστά βελτιώνοντας τη διαθέσιμη υποδομή γνώσης σε αυτό τον τομέα (μέσω της βάσης δεδομένων και μίας σειράς θεματικών εκθέσεων). Επιπλέον το πρόγραμμα δημιουργεί ένα σύνολο Δεικτών Αξιολόγησης των ΜΜΕ που στοχεύει στην εκτίμηση της ικανότητας κάθε μέσου ενημέρωσης (έντυπου, τηλεοπτικού ή διαδικτυακού) να αντικατοπτρίσει την διαφορετικότητα που σχετίζεται με τη μετανάστευση και να προωθήσει την ένταξη των μεταναστών.

Η Βάση Δεδομένων του MEDIVA

Το πρώτο επίτευγμα του προγράμματος MEDIVA ήταν να οργανώσει την γνώση που έχει παραχθεί σε μία διαδικτυακή βάση δεδομένων διαθέσιμη από:

<http://www.eu.eu/Projects/MEDIVA/Bibliography.aspx/>.

Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει περισσότερες από **250 μελέτες** και έγγραφα που έχουν εκδοθεί σε **οκτώ γλώσσες της ΕΕ** (Βουλγαρικά, Ολλανδικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Ιταλικά, Πολωνικά) που αξιολογούν τη δυνατότητα των Ευρωπαϊκών ΜΜΕ (τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο) να αντικατοπτρίσουν τη διαφορετικότητα και να προωθήσουν την ένταξη των μεταναστών. Η βάση δεδομένων είναι οργανωμένη σε **τέσσερις θεματικές ενότητες: περιεχόμενο ειδήσεων που σχετίζονται με μετανάστες, πρακτικές παραγωγής ειδήσεων και προγράμματος, προσλήψεις και εργασία, και διαδικασίες εκπαίδευσης**. Είναι ελεύθερα διαθέσιμη στο διαδίκτυο, είναι φιλική προς το χρήστη με πλήρεις δυνατότητες αναζήτησης ανά συγγραφέα, τίτλο και λέξη-κλειδί.

Οι Θεματικές Εκθέσεις του MEDIVA

Στα πλαίσια του προγράμματος συντάξαμε τέσσερις θεματικές εκθέσεις (με βάση την ανάλυση της επιστημονικής βιβλιογραφίας, εγγράφων πολιτικής και άλλων συναφών κειμένων σε συνδιασμό με **68 ημι-δομημένες ποιοτικές συνεντεύξεις με δημοσιογράφους και επαγγελματίες των ΜΜΕ σε έξι χώρες** (Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Πολωνία και Ηνωμένο Βασίλειο) οι οποίες πραγματοποιήθηκαν το καλοκαίρι/φθινόπωρο του 2011. Οι εκθέσεις αυτές είναι διαθέσιμες στο: <http://www.eu.eu/Projects/MEDIVA/Reports.aspx> . Παρακάτω παρουσιάζουμε μερικά από τα κυριότερα ευρήματά τους τα οποία σχετίζονται με την κατασκευή των Δεικτών Αξιολόγησης των ΜΜΕ.

Θεματική Έκθεση MEDIVA 2011/01 – Μετανάστες και Πρακτικές Παραγωγής Ειδήσεων

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι, παρά τις θετικές τάσεις που παρατηρούνται, οι πρακτικές παραγωγής ειδήσεων σχετικά με την μετανάστευση εξακολουθούν να έρχονται αντιμέτωπες με πολλαπλές προκλήσεις.

- Νέα σχετικά με τη μετανάστευση συλλέγονται την στιγμή που συμβαίνει κάτι που μπορεί να προκαλέσει εντύπωση, κι άρα αξίζει να αναφερθεί. Αυτό συνήθως σχετίζεται με μια αρνητική διάσταση των ίδιων των μεταναστών ή της μετανάστευσης.
- Η γενική πολιτική ατζέντα επηρεάζει έντονα τον τρόπο που παρουσιάζονται στις ειδήσεις τα θέματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση.
- Ωστόσο, πολλοί δημοσιογράφοι που ενδιαφέρονται για την ποιότητα και την ισορροπία των ειδήσεων αυτών υπερβαίνουν την πολιτική ατζέντα ώστε να καλύψουν θέματα που θεωρούν ότι αξίζει να προβληθούν, γιατί το κοινό θέλει να ξέρει περισσότερα για αυτά.
- Τα θέματα που καλύπτονται περιλαμβάνουν προσωπικές, συγκινησιακά φορτισμένες, ιστορίες που ενδιαφέρουν το ευρύ κοινό, ιστορίες που προβάλλουν την ‘ανθρώπινη’ ‘καθημερινή’ πλευρά της μετανάστευσης (όπως, για παράδειγμα, για θετικές περιπτώσεις ένταξης, για οικογένειες που συνενώνονται, για πρόσφυγες, ή επίσης ιστορίες μεταναστών που κάνουν χρήση ή κατάχρηση του συστήματος πρόνοιας)
- Οι δημοσιογράφοι συχνά συμβουλευονται μετανάστες, μεταναστευτικές κοινότητες, ΜΚΟ και άλλους μη κρατικούς φορείς τους οποίους θεωρούν πιο αξιόπιστους σε ζητήματα μετανάστευσης. Ο γενικός κανόνας είναι να μιλούν με άτομα που εμπλέκονται άμεσα στα ζητήματα που εξετάζουν.
- Παρόλα αυτά, η πρόσβαση σε τέτοιες ‘εναλλακτικές’ πηγές πληροφόρησης (αντί, για παράδειγμα, σε πιο συμβατικές, όπως τα εθνικά πρακτορεία ειδήσεων, οι κυβερνητικές αρχές ή οι πανεπιστημιακοί) δεν είναι πάντα εύκολη, είτε γιατί πολλοί μετανάστες δεν εμπιστεύονται τους δημοσιογράφους και φοβούνται να μιλήσουν, είτε επειδή είναι πιθανό ο δημοσιογράφος να μην έχει πρόσβαση στα σχετικά δίκτυα ώστε να δημιουργηθεί σχέση εμπιστοσύνης. Στην πραγματικότητα, οι εμπειρογνώμονες μπορούν να παίξουν έναν τέτοιο ρόλο, λειτουργώντας σαν σύνδεσμοι με τις φωνές των μεταναστών.
- Παρ όλ αυτά, εξακολουθεί να υπάρχει ανησυχία ότι η φωνή των μεταναστών δεν ακούγεται όσο θα έπρεπε, ακόμη και για ζητήματα που τους αφορούν άμεσα.
- Επιπλέον, το θέμα της μετανάστευσης δεν καλύπτεται από τα μέσα ενημέρωσης με μία συνεχή ροή ειδήσεων. Ενώ τα ΜΜΕ τείνουν να κατακλύουν τον ειδησεογραφικό χώρο με άμεση κάλυψη στην περίπτωση που συμβαίνει κάτι δραματικό, το ενδιαφέρον τους αυτό εκλείπει όταν οι συνθήκες είναι ‘κανονικές’. Με αυτό τον τρόπο, ωστόσο, το κοινό μαθαίνει να συνδέει την μετανάστευση με μια θεματική ‘προβλήματος/ σύγκρουσης/ δυσκολίας’.

Αν και η μελέτη μας παρουσιάζει μια αμφίσημη εικόνα με αντικρουόμενες τάσεις (μείωση των προϋπολογισμών για αρθρογραφία και του αριθμού των επαγγελματιών δημοσιογράφων πλήρους απασχόλησης, αλλά παράλληλη αύξηση της συμμετοχής πολιτών και πιθανός πολλαπλασιασμός των πηγών ειδήσεων μέσω των smart phones και των κοινωνικών μέσων), τα τελευταία 5 χρόνια έχουν υπάρξει επίσης σημαντικές πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση γύρω από την διαφορετικότητα στα ΜΜΕ. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζουμε το πρόγραμμα Media4Diversity, τις Αρχές του Κάμντεν (the Camden Principles) για την ελευθερία της έκφρασης και την ισότητα, την πρωτοβουλία για ηθική δημοσιογραφία (Ethical Journalism Initiative), τον *Χάρτη της Ρώμης* (Chart of Rome) για την κάλυψη θεμάτων για μετανάστες και πρόσφυγες και τα 'Εργαλεία για την Διαφορετικότητα' στην δημόσια τηλεοπτική αναμετάδοση.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<http://www.eui.eu/Projects/MEDIVA/Documents/Reports/reports/MEDIVAThematicReport201101.pdf>

Θεματική Έκθεση MEDIVA 2011/02 – Περιεχόμενο ΜΜΕ σχετικά με τους Μετανάστες

Περιεχόμενο ΜΜΕ

Ένα σημαντικό πόρισμα που επιβεβαιώνει προηγούμενες έρευνες είναι ότι η κάλυψη θεμάτων μετανάστευσης από τα ΜΜΕ συχνά βασίζεται στην αντίθεση μεταξύ ενός θετικού ‘εμείς’ κι ενός αρνητικού ‘αυτοί’. Οι μετανάστες συχνά παρουσιάζονται όχι ως μεμονωμένα άτομα, αλλά ως ομάδα, στην οποία είτε αποδίδονται χαρακτηριστικά απειλής είτε συνδέεται με προβλήματα όπως εγκληματικές πράξεις και συγκρούσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις αρθρογραφίας στον Τύπο, ωστόσο, εντόπιστηκε επίσης η χρήση ανθρωπιστικών επιχειρημάτων. Επιπλέον, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, οι μετανάστες παρουσιάζονται πιο αρνητικά από τους μη-μετανάστες, ακόμα και όταν τα πλαίσια της ειδησεογραφικής κάλυψης είναι παρόμοια. Αρκετές μελέτες υποδεικνύουν πως τέτοιου είδους κάλυψη από τα συμβατικά μέσα ενημέρωσης έχει αρνητικές επιπτώσεις στην διαμόρφωση τόσο απόψεων όσο και συμπεριφορών του κοινωνικού συνόλου απέναντι στους μετανάστες.

Θετικά παραδείγματα κάλυψης του θέματος εντοπίστηκαν στις εξής περιπτώσεις: στον τοπικό Τύπο, ιδίως των μεγάλων πόλεων, σε ποιοτικές εφημερίδες με δημοσιογράφους ειδικευμένους στο θέμα, οι οποίες αφιέρωναν εκτενή ρεπορτάζ και έρευνες για την μετανάστευση και την τοποθετούσαν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, αλλά και στα προγράμματα δημοσίων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών διαφόρων χωρών. Όπως επιβεβαιώνεται και από τις συνεντεύξεις, περισσότερα θετικά παραδείγματα μπορούν να βρεθούν ανάλογα με τον τύπο των μέσων ενημέρωσης, την συντακτική πολιτική και την ατζέντα της ειδησεογραφίας .

Σε γενικές γραμμές, οι μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς είναι περισσότερο ορατοί, αναφέρονται συχνότερα και η απεικόνισή τους είναι πιο ισορροπημένη σε σχέση με εκείνη των νέων μεταναστών ή προσφύγων. Εντούτοις, αρκετές μελέτες υποστηρίζουν ότι η αναφορά σε μειονοτικές και μεταναστευτικές πηγές είναι ακόμα αρκετά περιορισμένη, αλλά είναι ποιοτικά λίγο καλύτερη στον τοπικό Τύπο. Οι δημοσιογράφοι που ερωτήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος MEDIVA σημειώνουν επίσης ότι η ορατότητα των μεταναστών στην τηλεόραση είναι πιο εύκολο να επιτευχθεί στα πλαίσια προγραμμάτων ειδικού ενδιαφέροντος και ψυχαγωγίας, σε σχέση με τα κεντρικά δελτία ειδήσεων και τις πολιτικές εκπομπές.

Ένα συγκεκριμένο πόρισμα που προκύπτει από την μελέτη της κάλυψης κατά τη δεκαετία του 2000 είναι η στερεοτυπική αναπαράσταση των Μουσουλμάνων από τα μέσα ενημέρωσης, π.χ. η σύνδεση των μουσουλμάνων ανδρών με τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό και η παρουσίαση των μουσουλμάνων γυναικών ως θύματα ενός οπισθοδρομικού πολιτισμού και θρησκευτικών επιταγών που τις υποτιμούν. Παρόλο που σε συγκεκριμένες περιπτώσεις υπήρχε περιθώριο για μια πιο ισορροπημένη απεικόνιση, σύμφωνα με τις περισσότερες μελέτες, η έρευνα, η δημοσιογραφική κάλυψη και ο διάλογος όσον αφορά τη θέση των Μουσουλμάνων απεικόνιζε το Ισλάμ ως απειλή για την ασφάλεια, τον πολιτισμό και τις θεμελιώδεις αξίες της Δύσης. Αυτό έχει επίσης οδηγήσει σε μια γενική μετατόπιση του νοήματος όταν συζητούνται θέματα μεταναστών από την έννοια της συμμετοχής προς αυτήν της σύγκρουσης, , και σε ορισμένες περιπτώσεις στην ανάμειξη της εγχώριας ειδησεογραφίας με στοιχεία από εξωτερικό ρεπορτάζ σχετικά με διεθνείς συγκρούσεις.

Σε πολλές μελέτες που αφορούσαν τις χώρες που μελετάμε στα αστυνομικά δελτία εξακολουθεί να αναφέρεται η εθνική ή εθνοτική καταγωγή των υπόπτων. Όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις- η ευαισθητοποίηση να μην συμβαίνει αυτό γίνεται όλο και λιγότερο ισχυρή. Οι δημοσιογράφοι που ερωτήθηκαν υπογράμμισαν πως τηρούν τα επαγγελματικά πρότυπα, και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι γύρω από την ανάγκη για ουδέτερη και ακριβή κάλυψη των ειδήσεων που σχετίζονται με μετανάστες, όπως και για οποιαδήποτε άλλη είδηση, ιδίως στον ποιοτικό Τύπο και τη δημόσια ραδιοτηλεόραση. Ωστόσο, μέρος των συνεντεύξεων επιβεβαίωσε ότι ιδιαίτερα οι δημοσιογράφοι ή αρχισυντάκτες των πιο δημοφιλών και γενικής ύλης εφημερίδων, που δεν έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα, δεν ήταν ακριβείς ως προς τον προσδιορισμό του καθεστώτος και της καταγωγής των μεταναστών.

Η χρήση πηγών από τις μεταναστευτικές κοινότητες στην κάλυψη από τον Τύπο φαίνεται να έχει μειωθεί με την πάροδο του χρόνου και ο λόγος για αυτό μπορεί να είναι η μείωση των εξειδικευμένων δημοσιογράφων και το γεγονός ότι αρκετοί δημοσιογράφοι που κάλυπταν μεταναστευτικά θέματα έχουν κουραστεί να θεωρούνται ειδικοί των μεταναστευτικών κοινοτήτων.

Με βάση την επισκόπηση της έρευνας δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί μία κοινή τάση στην ανάπτυξη του περιεχομένου της κάλυψης των μέσων ενημέρωσης σχετικά με την μετανάστευση: ορισμένες μελέτες υπογραμμίζουν την αρνητική απεικόνιση και την στοχοποίηση, ακόμα και σε σύγκριση με την κάλυψη προηγούμενων δεκαετιών, ενώ άλλες δημοσιεύσεις τονίζουν την αύξηση των ερευνητικών δημοσιογραφικών ερευνών, της αντιπεχειρηματολογίας και της χρήσης πηγών από τις μεταναστευτικές κοινότητες σαν σημάδια μιας απεικόνισης που πια δεν αποσκοπεί στον εντυπωσιασμό. Υπήρξαν πολλά προγράμματα που είχαν σαν στόχο την βελτίωση της εικόνας των μεταναστών, π.χ. με την καθιέρωση διαλόγου και δικτύων που δημιούργησαν συνδέσεις και ανέπτυξαν την κατανόηση μεταξύ των μεταναστευτικών οργανώσεων και επαγγελματιών από τα μέσα ενημέρωσης. Μέσα από τις συνεντεύξεις επίσης μάθαμε για οργανισμούς που επενδύουν είτε στην κατάρτιση είτε στην επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού τους, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η ακριβής κάλυψη σχετικά με την εθνοτική, θρησκευτική και πολιτισμική διαφορετικότητα. Άλλοι οργανισμοί βασίζονται γενικότερα σε σταθερές αρχές δημοσιογραφικής πολιτικής προκειμένου να διασφαλίσουν την ειδησεογραφική ποιότητα, ή δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αναζήτηση και προετοιμασία πρεσκευλημένων ή και πηγών από τις ίδιες τις μεταναστευτικές κοινότητες.

Ωστόσο, η θέση ειδικά των YTX, όπως εκτιμούμε, δεν αντιμετωπίζεται με συγκεκριμένες πρακτικές που αφορούν το περιεχόμενο των μέσων ενημέρωσης. Αυτό είναι ένα ζήτημα που χρήζει περαιτέρω έρευνας, αφού είναι πολύ πιθανό τα συστήματα ευαισθητοποίησης που εμπνέονται από λογικές φυλετικής ή εθνοτικής διαφορετικότητας να είναι λιγότερο αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση της διαφορετικότητας που προκαλείται από τη νέα μετανάστευση και τη θέση των YTX.

Επιπλέον, η έκθεση αυτή συστήνει η έρευνα να λαμβάνει υπόψη τη μεταβαλλόμενη θέση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και το ρόλο των δημοσιογράφων στη δημόσια συζήτηση σχετικά με θέματα ένταξης μεταναστών. Η ανάλυση περιεχομένου των μέσων ενημέρωσης θα πρέπει να εξετάζει όχι μόνο την αναπαράσταση των κοινωνικών ομάδων και την αρνητική ή θετική τους αξιολόγηση στις ειδήσεις, αλλά επίσης, όπως έγινε εν μέρει στις μελέτες που εξετάστηκαν, τους τρόπους με τους οποίους εξηγούνται, αξιολογούνται και λαμβάνονται υπόψη ζητήματα σχετικά με τη μετανάστευση και την ένταξη. Επίσης θα πρέπει να παρουσιάζονται οι αξιώσεις και τα αιτήματα των μεταναστών σχετικά με διορθωτικά μέτρα. Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να συζητούνται στα πλαίσια ενός ευρύτερου δημοσιου διαλόγου σχετικά με την ένταξη των μεταναστών.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<http://www.eui.eu/Projects/MEDIVA/Documents/Reports/reports/MEDIVAThematicReport201102.pdf>

Θεματική Έκθεση MEDIVA 2011/03 – Προσλήψεις και Πρακτικές Εργασίας στα ΜΜΕ

Πρακτικές προσλήψεων στον κλάδο των ΜΜΕ

- Η έρευνα έδειξε ότι υπάρχει μια σημαντική σχέση μεταξύ της χώρας όπου βρίσκεται το μέσο ενημέρωσης και της εφαρμογής επίσημων μέτρων κατά των διακρίσεων στις προσλήψεις, αν και το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων δεν γνώριζε κατά πόσον τέτοια μέτρα είχαν ληφθεί στα μέσα ενημέρωσης για τα οποία εργαζόταν. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι μισοί από αυτούς στην Ολλανδία ανέφεραν την εφαρμογή τέτοιων μέτρων στην διαδικασία πρόσληψής τους. Αντίθετα, κανένας από τους ερωτηθέντες στην Ιταλία και την Ιρλανδία δεν γνώριζε αν οι επιχειρήσεις τους υιοθετούσαν τέτοιου είδους μέτρα. Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως ένδειξη ότι τα μέσα στις χώρες αυτές δεν είναι ανοικτά σε ένα ευρύ φάσμα αιτούντων εργασία.
- Κανένας από τους ερωτηθέντες στην Ιρλανδία, την Ιταλία και την Ελλάδα δεν γνώριζε να εφαρμόζεται κάποια πρακτική παρακολούθησης της διαφορετικότητας από τις επιχειρήσεις τους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι ερωτηθέντες ανέφεραν σχετικά μια διαδικασία αιτήσεων που απαιτεί όλοι οι υποψήφιοι να συμπληρώσουν και να υποβάλουν μία φόρμα ισότητας και διαφορετικότητας. Μερικές φορές οι ίδιοι οι κανονισμοί που ισχύουν σε κάθε χώρα εμποδίζουν την παρακολούθηση της διαφορετικότητας. Στην Ολλανδία, όπως μας εξήγησαν, , ενώ υπήρχε ερώτηση σχετικά με την εθνοτική καταγωγή του υποψηφίου τις φόρμες αιτήσεων για εργασία, η συμπλήρωση του συγκεκριμένου πεδίου ήταν προαιρετική. Η παρακολούθηση της διαφορετικότητας παρεμποδίζεται περαιτέρω από την φύση των εργασιακών συμβάσεων. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν να εγγράφονται μόνο εάν έχουν συνεργαστεί με μια εταιρεία για πάνω από ένα μήνα. Οι μετανάστες εργαζόμενοι καταγράφονται σπάνια λόγω της φύσης των συμβάσεών τους.
- Πολύ λίγοι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν ότι η εταιρεία τους είχε δημοσιεύσει κάποια ανακοίνωση προσκαλώντας υποψήφιους για μια θέση εργασίας. Αρκετοί από τους ερωτηθέντες θεωρούσαν ότι μια ανοιχτή δημοσίευση μιας θέσης προς πληρωση και μια διαφανής διαδικασία επιλογής θα ήταν πολύ θετική όχι μόνο για την ‘εικόνα του εργοδότη’ ως κάποιου ‘έναντια στις διακρίσεις’, αλλά και για την εύρεση του καλύτερου προσώπου για τη θέση. Όπως σχολίασε ένας από τους ερωτηθέντες: «Η έγνοια μας είναι να πάρουμε το καλύτερο άτομο για τη δουλειά, όχι ‘να έχουμε οπωσδήποτε κάποιον που να ανήκει σε εθνοτική μειονότητα’». (συνέντευξη 40)
- Κάποιοι από τους ερωτηθέντες υποστήριξαν επίσης ότι την ευθύνη για την έλλειψη διαφορετικότητας στο εργατικό δυναμικό των ΜΜΕ εν μέρει φέρουν οι ίδιοι οι μετανάστες και οι εθνοτικές μειονότητες. Οι τελευταίοι έχουν φανεί διστακτικοί να υποβάλουν αιτήσεις για θέσεις εργασίας στα μέσα ενημέρωσης και αυτό έχει συμβάλει στην έλλειψη διαφορετικότητας στον κλάδο.

Εμπόδια στην Εργασία των Μεταναστών στα ΜΜΕ

- Ο νεοποτισμός και η έλλειψη εμπειρίας της χώρας υποδοχής θεωρήθηκαν πρόσθετα εμπόδια για τους μετανάστες και τις εθνοτικές μειονότητες. Τα μέσα ενημέρωσης στην Ολλανδία και την Ιρλανδία εξακολουθούν να θεωρούνται από τους ερωτηθέντες ως 'λευκό προπύργιο' στο οποίο είναι δύσκολο να εισχωρήσει κανείς. Οι νέοι άνθρωποι που προσλαμβάνονταν προέρχονται κυρίως από τις ίδιες πανεπιστημιακές σχολές και τείνουν να αναπαράγουν το υπάρχον εργατικό δυναμικό.
- Σημειώθηκαν διαφορές ανάμεσα στις χώρες όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύονται οι προσδοκίες που έχουν οι μετανάστες να εργαστούν στα μέσα ενημέρωσης. Στην Ολλανδία, μία χώρα με μακρά παράδοση εισροής μεταναστών, η σταδιοδρομία στα μέσα ενημέρωσης δεν παρουσιάζεται ως δημοφιλής μεταξύ των νέων, μη-Δυτικής καταγωγής, μεταναστών. Αντίθετα, μοιάζουν να προτιμούνται οι τομείς της ιατρικής, της νομικής, των οικονομικών και της διοίκησης επιχειρήσεων, που θεωρούνται ότι προσφέρουν περισσότερη ασφάλεια και κύρος. Αυτές οι επιλογές κατά πάσα πιθανότητα συνδέονται με παρελθοντικές εμπειρίες από τις χώρες καταγωγής.
- Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν την οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών ως σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα εύρεσης εργασίας στα μέσα ενημέρωσης, ενώ ερωτηθέντες από όλες τις χώρες που εξετάστηκαν γι αυτή την μελέτη επανέλαβαν τη φράση «δεν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις εργασίας». Η χαμηλή ζήτηση για εργαζομένους και η υπερβολική προσφορά ατόμων με υψηλή ειδικευση, σε συνδυασμό με ένα 'τεράστιο ανταγωνισμό' αποτελούν επιπρόσθετα εμπόδια για την εύρεση απασχόλησης στα μέσα ενημέρωσης.
- Οι πολιτισμικές διαφορές μπορεί να λειτουργήσουν ως επιπρόσθετα εμπόδια για όσους μετανάστες αναζητούν εργασία στα ΜΜΕ. Μία Ολλανδή δημοσιογράφος ινδο-σουριναμέζικης καταγωγής σημείωσε ότι το γεγονός ότι φορούσε μαντήλα δημιούργησε μία επιπλέον δυσκολία στην αναζήτηση εργασίας στον κλάδο των ΜΜΕ.

Διαφορετικότητα στο Εργατικό Δυναμικό των ΜΜΕ: Μπορούμε να Μιλήσουμε για Διάκριση;

- Η έρευνα κατέδειξε μια στενή σύνδεση μεταξύ της χώρας όπου βρίσκονται τα υπό μελέτη ΜΜΕ και της εφαρμογής πολιτικών ισότητας. Κανένας από τους ερωτηθέντες στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Πολωνία δεν έδωσε καταφατική απάντηση στο ερώτημα που αφορούσε την ύπαρξη πολιτικών για την ισότητα στα μέσα ενημέρωσης για τα οποία εργάζονταν, σε σύγκριση με όλους τους ερωτώμενους από Ηνωμένο Βασίλειο, τους μισούς από αυτούς στην Ολλανδία και λίγο πάνω από το ένα τέταρτο στην Ιρλανδία, ο οποίοι ανέφεραν την εφαρμογή πολιτικών ισότητας από τις αντίστοιχες εταιρείες τους. Ορισμένοι ερωτηθέντες από την Ιταλία ανέφεραν ότι οι αρχές της ισότητας τηρούνταν μεν, αλλά σε ατομικό επίπεδο, αναφερόμενοι σε έγγραφα που καθοδηγούν δημοσιογράφους στην εργασία τους.
- Μεγαλύτερες ανισότητες στην απασχόληση των μεταναστών παρουσιάζονται αν εξετάσει κανείς τα στοιχεία στο πλαίσιο της κάθε χώρας. Όλοι οι ερωτηθέντες στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία ανέφεραν την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης. Αρκετοί ερωτώμενοι στην Ιρλανδία επανέλαβαν την έλλειψη διαφορετικότητας στα Ιρλανδικά μέσα ενημέρωσης. Αντίθετα, μόνο τέσσερις ερωτηθέντες στην Ιταλία μίλησαν για προσλήψεις μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης, κι αυτές σε πολύ μικρούς αριθμούς. Τα εθνοτικά ΜΜΕ ήταν πιο πιθανό να βασίζονται αποκλειστικά σε μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό με τις ανάλογες γλωσσικές δεξιότητες (Αλβανικές εφημερίδες στην Αθήνα, μειονοτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί στην Πολωνία).

Θεματική Έκθεση MEDIVA 2011/03 – Προσλήψεις και Πρακτικές Εργασίας στα ΜΜΕ (συνέχεια)

- Σε όλες τις χώρες που εξετάστηκαν, οι μετανάστες δημοσιογράφοι εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό δεν συνεπάγεται απαραίτητα ότι έπεσαν θύματα διακρίσεων, δεδομένου ότι η σύμβαση έργου είναι κοινό χαρακτηριστικό της φύσης της εργασίας στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Ωστόσο, οι συνθήκες εργασίας των μεταναστών χαρακτηρίστηκαν ως επισφαλείς από έναν Ιταλό ερωτώμενο.
- Ένας ερωτώμενος από ένα δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό του Λονδίνου μίλησε για διαχωρισμό των θέσεων εργασίας στα ΜΜΕ, σύμφωνα με τον οποίο οι μετανάστες δεν βρίσκονται στον τομέα ειδήσεων (είναι πιο πιθανό, για παράδειγμα, να απασχολούνται στο αρχείο). Οι θέσεις απασχόλησης διαφέρουν επίσης όσον αφορά στις συνθήκες εργασίας.

Ζητήματα που προκύπτουν

- Οι Ευρωπαϊκές χώρες με την μακρά παράδοσή τους στα θέματα μετανάστευσης και την εφαρμογή νομοθεσίας περί ισότητας αναδείχθηκαν ως σημαντικοί προγνωστικοί παράγοντες για τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της διαδικασίας των προσλήψεων. Είναι πιο πιθανό εταιρείες, για παράδειγμα, με αρκετά δυναμικές πρακτικές πρόσληψης να κοινοποιούν τις κενές θέσεις εργασίας σε αναζήτηση του 'καλύτερου υποψηφίου'. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτού του μηχανισμού προσλήψεων συχνά δυσχεραίνεται από τον εσωτερικό ανταγωνισμό.
- Ενώ η έκθεση αναγνωρίζει τους κινδύνους που μπορεί δυνητικά να έχει μία ποσοτική μέτρηση της διαφορετικότητας του εργατικού δυναμικού, παρ'όλα αυτά επισημαίνει ότι ένας τέτοιος έλεγχος μπορεί να κάνει τη διαφορά δεδομένου ότι αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τη μέτρηση της βελτίωσης.
- Η έκθεση υποστηρίζει ότι αποτελεσματικά και καινοτόμα συστήματα επαφής με την ευρύτερη κοινωνία (και επομένως με μεταναστευτικές μειονότητες) θα βοηθούσαν στην επίτευξη του πλουραλισμού στα ΜΜΕ με την παροχή εργασίας σε άτομα από κοινότητες μεταναστών τα οποία διαφορετικά περιορίζονται από ελάχιστες επαφές και ελλιπή γνώση για την χώρα εγκατάστασής τους.
- Παρόλο που αναγνωρίζουμε τις διαρθρωτικές δυσκολίες που δημιουργούν οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες αυτή την περίοδο (και το συνακόλουθο 'πάγωμα' των προσλήψεων), θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη η εφαρμογή των επίσημων κανόνων και μηχανισμών καταγραφής και ελέγχου. Η επιβολή κανονισμών και ελέγχου μπορεί να αντισταθμίσει την τάση για επικράτηση μόνον της κυρίαρχης κουλτούρας στα ΜΜΕ και να ενδυναμώσει τον πολιτισμικό πλουραλισμό τους.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<http://www.eui.eu/Projects/MEDIVA/Documents/Reports/reports/MEDIVAThematicReport201103.pdf>

Θεματική Έκθεση MEDIVA 2011/04 – Εκπαίδευση σχετικά με τη Διαφορετικότητα στα ΜΜΕ

Πρακτικές Εκπαίδευσης

Από τα στοιχεία των συνεντεύξεων προκύπτει ότι μόνο ένας μικρός αριθμός των επαγγελματιών στα ΜΜΕ σε όλα τα κράτη μέλη (με εξαίρεση την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν λάβει επίσημη κατάρτιση σε θέματα διαφορετικότητας. Επιπλέον, υπάρχουν λίγες ευκαιρίες και ακόμα λιγότερη ενθάρρυνση για μια τέτοιου είδους εκπαίδευση που συνοδεύεται από μια γενική έλλειψη κατευθυντήριων γραμμών και πολιτικών. Όπως ήταν αναμενόμενο, υπάρχουν επίσης πολύ λίγοι μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης των πρακτικών, πράγμα που σημαίνει ότι ακόμη και σε οργανισμούς όπου παρέχεται κάποια μορφή κατάρτισης, αυτή σπάνια υφίσταται κάποια περιοδική αξιολόγηση ή βελτίωση.

Η στάση απέναντι στην εκπαίδευση σχετικά με τη διαφορετικότητα ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών που εξετάστηκαν. Ενώ, από τη μία πλευρά, οι δημοσιογράφοι σε γενικές γραμμές ήταν υπέρ μίας συνεχιζόμενης επαγγελματικής 'εκπαίδευσης', μερικοί ήταν αντίθετοι στην ιδέα της 'κατάρτισης', θεωρώντας ότι κάτι τέτοιο εισβάλλει χωρίς να υπάρχει λόγος στη δική τους επαγγελματική τεχνογνωσία. Επιπλέον, όσοι ήταν υπέρ της κατάρτισης σε θέματα διαφορετικότητας παρέμεναν επιφυλακτικοί σχετικά με την ενδεχόμενη απόδοσή της, με ορισμένους να δηλώνουν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές παραμένουν άκαρπες αν δεν συνοδεύονται από την αύξηση της διαφορετικότητας του εργατικού δυναμικού στα ΜΜΕ (αν και οι περισσότεροι ήταν επίσης επικριτικοί σχετικά με τις ποσοτώσεις στην απασχόληση).

Οι προτάσεις μας για τη βελτίωση της κατάστασης περιλαμβάνουν τα εξής:

- Οι ειδησεογραφικοί οργανισμοί σε κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να καθιερώσουν ένα συλλογικό φόρουμ για την ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών σχετικά με την εκπαίδευση σε θέματα διαφορετικότητας (που να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, ετήσια σεμινάρια και έναν οδηγό καλών πρακτικών)
- Θα πρέπει να ορίζεται κάποιος υπεύθυνος (ή ένα σχετικό τμήμα) ειδικά για ζητήματα διαφορετικότητας σε όλους τους οργανισμούς μέσω ενημέρωσης ανεξάρτητα από το μέγεθός τους ώστε η ευθύνη να μην βαρύνει αποκλειστικά τα δημοσιογραφικά σώματα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Θα πρέπει να συσταθούν διαρθρωτικοί μηχανισμοί παρακολούθησης και ανατροφοδότησης με την ανταλλαγή παραδειγμάτων καλών πρακτικών μέσω ενός συλλογικού φόρουμ.
- Η δέσμευση σε θέματα διαφορετικότητας θα πρέπει να ενσωματωθεί στις πρακτικές των οργανισμών, με γραπτή αναφορά των στόχων σχετικά με την διαφορετικότητα, στα καταστατικά τους.

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε:

<http://www.eui.eu/Projects/MEDIVA/Documents/Reports/reports/MEDIVAThematicReport201104.pdf>

Οι Δείκτες του MEDIVA

Υπό το φώς αυτών των ευρημάτων δημιουργήσαμε ένα σύνολο **Δεικτών Αξιολόγησης των ΜΜΕ** με στόχο την παρακολούθηση και την εκτίμηση της **ικανότητας των μέσων ενημέρωσης να αντικατοπτρίσουν τη διαφορετικότητα που σχετίζεται με τη μετανάστευση και να προωθήσουν την ένταξη των μεταναστών¹**. Αυτού του είδους η παρακολούθηση και αξιολόγηση μπορεί να πάρει τη μορφή αυτό-αξιολόγησης και αυτό-παρακολούθησης (από τη διοίκηση ενός μέσου ενημέρωσης) ή ενός θεσμικού μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης που να εκτελούνται από το κράτος, το συνήγορο του πολίτη ή κάποια επαγγελματική ένωση των εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης.

Οι Δείκτες μας είναι **ποιοτικοί και ποσοτικοί** και είναι **οργανωμένοι σε τέσσερις κύριες θεματικές ενότητες της δραστηριότητας των ΜΜΕ** που προσδιορίστηκαν ήδη στη βάση δεδομένων και τις θεματικές εκθέσεις:

1. Περιεχόμενο μέσων ενημέρωσης (τι και πως παρουσιάζεται στις ειδήσεις)
2. Πρακτικές παραγωγής ειδησεογραφίας/προγράμματος των ΜΜΕ (π.χ. φίλτρα ειδήσεων)
3. Πρακτικές προσλήψεων/εργασίας στα ΜΜΕ (προβλέψεις για την πρόσληψη μειονοτήτων/μεταναστών, σταδιοδρομίες αυτού του προσωπικού, ύπαρξη δυσκολιών στην επαγγελματική τους εξέλιξη)
4. Πρακτικές εκπαίδευσης των ΜΜΕ (σχετικά με την αναφορά σε μετανάστες και την διαχείριση της διαφορετικότητας)

Ειδικά χαρακτηριστικά των Δεικτών Αξιολόγησης των ΜΜΕ του MEDIVA

Η φύση τους είναι κυρίως ποιοτική (αποτυπώνουν τις διάφορες πτυχές των ζητημάτων της ένταξης και των πρακτικών των ΜΜΕ) αλλά εκφράζονται σε ποσοτική μορφή (ως Χαμηλή/Μεσαία/Υψηλή βαθμολόγηση σε ένα συγκεκριμένο θέμα/τομέα και υποτομέα η οποία έπειτα μεταφράζεται σε κλίμακα από το 1 (χαμηλή) έως το 5 (υψηλή)).

Δεύτερον, **οι δείκτες μας έχουν σχεδιαστεί για να χρησιμοποιούνται για μέσα ενημέρωσης που έχουν τη βάση τους σε διαφορετικές χώρες με διαφορετικές δημοσιογραφικές κουλτούρες και διαφορετικές δομές ιδιοκτησίας των ΜΜΕ καθώς και διαφορετικές δημοσιογραφικές παραδόσεις**. Οι δείκτες είναι γραμμένοι σε απλή γλώσσα ώστε να μπορούν εύκολα να μεταφραστούν σε γλώσσες άλλων χωρών. Περιλαμβάνουν

---

¹ Ερμηνεύουμε την 'προώθηση της ένταξης των μεταναστών από τα ΜΜΕ' με έναν αυστηρό τρόπο: π.χ. η προώθηση της δίκαιης και πολυφωνικής εκπροσώπησης των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης, η συμμετοχή των μεταναστών ως δημοσιογράφων, κλπ. - δηλαδή αναλύοντας τρόπους που συμβάλλουν στην προώθηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς, θεωρώντας την μία έμμεση δυνατότητα του τομέα των ΜΜΕ.

ξεκάθαρες μεθοδολογικές οδηγίες σχετικά με (α) την αξιολόγηση του περιεχομένου των ΜΜΕ που πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον ερευνητή (β) την μέθοδο της προσωπικής ή τηλεφωνικής συνέντευξης που χρησιμοποιείται για τη συγκέντρωση απαντήσεων και βαθμολογιών για τους δείκτες 2,3 και 4 (ειδησεογραφία, προσλήψεις/εργασία, εκπαίδευση).

Οι δείκτες μας είναι κατάλληλοι για διαφορετικούς τύπους μέσων ενημέρωσης (έντυπα: εφημερίδες ή ηλεκτρονικά: τηλεόραση αλλά και ειδησεογραφικές ιστοσελίδες).

ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ με χρήση των ΔΕΙΚΤΩΝ του MEDIVA

Επιλογή μέσων ενημέρωσης για την Πιλοτική Μελέτη σε κάθε χώρα

Η επιλογή αυτή έχει σαν στόχο όχι να αξιολογήσει τα ΜΜΕ σε εθνικό επίπεδο αλλά να παρέχει μία εκτίμηση του τρόπου με τον οποίο συγκεκριμένα ΜΜΕ, απο διαφορετικούς τομείς (τηλεόραση, εφημερίδες, ιστοσελίδες) και με διαφορετικό ιδεολογικό προσανατολισμό αντιμετωπίζουν τη μετανάστευση και προωθούν (ή όχι) την ένταξη των μεταναστών. Στόχος της επιλογής ήταν να καλύψει ένα σχετικά ευρύ φάσμα μέσων ενημέρωσης χωρίς να πρόκειται για συνολική αντιπροσωπευτική εκτίμηση των ΜΜΕ της κάθε χώρας. Άλλος ένας στόχος της επιλογής μας είναι να παρέχει αρκετό υλικό για σύγκριση μεταξύ των χωρών όσον αφορά τις βαθμολογίες και την ποιοτική αξιολόγηση.

Μέσα Ενημέρωσης για την Πιλοτική Μελέτη (σε έξι χώρες: Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ολλανδία, Πολωνία και Ηνωμένο Βασίλειο)

- 1. Ημερήσια εφημερίδα εθνικής εμβέλειας**
- 2. Ημερήσια εφημερίδα εθνικής εμβέλειας** (ανάλογα με την περίπτωση, επιλέξτε μία δεύτερη εφημερίδα διαφορετικού ιδεολογικού προσανατολισμού (αριστερά-δεξιά) ή διαφορετικού τύπου (ποιοτική-σκανδαλοθηρική)).
- 3. Δωρεάν εφημερίδα** – (ανάλογα με την περίπτωση, μπορείτε να επιλέξετε μεταξύ τοπικών εφημερίδων ή δωρεάν εφημερίδων εθνικής κυκλοφορίας όπως η City Press, η Metro κτλ.)
- 4. Τοπική εφημερίδα** – (ανάλογα με την περίπτωση, δείτε την παραπάνω σημείωση)
- 5. Τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων** – κύρια θέματα κεντρικού δελτίου (ανάλογα με τη χώρα: το δελτίο των 8μμ ή των 9μμ ή των 6μμ αν αυτό είναι το κεντρικό)
- 6. Τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων** – (ένα δεύτερο τηλεοπτικό κανάλι διαφορετικού ιδεολογικού προσανατολισμού (αριστερά-δεξιά) ή διαφορετικού τύπου (ποιοτικό-σκανδαλοθηρικό)).
- 7. Μία ειδησεογραφική ιστοσελίδα** – (αν υπάρχει κάποια ιστοσελίδα που δεν συνδέεται με έντυπη εφημερίδα και έχει σημαντικό αναγνωστικό κοινό)

Σε κάθε χώρα επιλέγουμε τουλάχιστον **5 μέσα ενημέρωσης**.

Πως υπολογίζεται η βαθμολογία του κάθε δείκτη:

Επιλέγουμε τις απαντήσεις των υποερωτήσεων και δίνουμε την ανάλογη βαθμολογία στις συγκεκριμένες ερωτήσεις. Στη συνέχεια υπολογίζουμε τη συνολική βαθμολογία για κάθε δείκτη.

Παρέχουμε σύντομες εξηγήσεις (5-10 γραμμών ή όσων θεωρούμε απαραίτητες αν χρειάζονται περισσότερες λεπτομέρειες) κάτω από τον δείκτη σχετικά με τη βαθμολογία (π.χ. αν απαντήσουν ότι δεν έχουν εκπαίδευση σχετικά με τη διαφορετικότητα αλλά εξηγήσουν ότι παλιότερα είχαν αλλά κόπηκε την προηγούμενη χρονιά λόγω έλλειψης πόρων ή ότι σχεδιάζουν να καθιερώσουν ένα νέο σύστημα εκπαίδευσης σχετικά με τη διαφορετικότητα – όλα αυτά αποτελούν κριτήρια για τις κωδικοποιημένες απαντήσεις τα οποία θέλουμε να καταγράψουμε για την καλύτερη τεκμηρίωση των βαθμολογιών μας).

Επίσης παραθέτουμε αποσπάσματα από τις σχετικές συνεντεύξεις με τους υπεύθυνους διευθυντές ειδήσεων στη γλώσσα στην οποία πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις. Κρατάμε αρχείο της κωδικοποίησης του περιεχομένου των ΜΜΕ.

Η συνολική βαθμολογία κάθε δείκτη είναι ο μέσος όρος των βαθμολογιών των επιμέρους δεικτών.

Μέσος όρος βαθμολογίας και διασπορά αποτελεσμάτων των επιμέρους δεικτών: Εάν υπάρχουν μεγάλες διαφορές στις βαθμολογίες ορισμένων επιμέρους δεικτών που ακυρώνουν ο ένας τον άλλο φέρνοντας τη συνολική βαθμολογία κοντά στο ουδέτερο ή τη μέση βαθμολογία (3) (ενώ στον ίδιο δείκτη μπορεί να υπάρχουν χαμηλές (1) και υψηλές (5) θα πρέπει να ελέγξουμε την αξιολόγησή μας και να εξηγήσουμε αυτές τις αντιφάσεις στο τελικό σημείωμα σχετικά με τη συνολική βαθμολογία του συγκεκριμένου δείκτη.

Μορφή παρουσίασης των αποτελεσμάτων:

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ξεχωριστά για κάθε μέσο που εξετάστηκε.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε ένα ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΜΕ για κάθε συγκεκριμένο μέσο ενημέρωσης (εφημερίδα, τηλεοπτικό κανάλι, ιστοσελίδα), όπου δίνουμε τη βαθμολογία για κάθε δείκτη κι έπειτα εξηγούμε σύντομα γιατί δώσαμε τη βαθμολογία αυτή (σε σχέση με τις υποερωτήσεις που περιλαμβάνει ο κάθε δείκτης και/ή άλλες ποιοτικές παρατηρήσεις που σημειώσαμε συμπληρώνοντας τα ερωτηματολόγια για τους δείκτες).

Αρχικά παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα του δείκτη 2, στη συνέχεια του 3 και του 4. Τα αποτελέσματα του δείκτη 1 παρουσιάζονται τελευταία ώστε να πλαισιώσουμε μία ενδεικτική αξιολόγηση του περιεχομένου/της παρουσίασης των μεταναστών στο συγκεκριμένο μέσο στο πεδίο εφαρμογής μίας πιλοτικής και όχι μίας εκτενούς μελέτης.

Με άλλα λόγια, δίνουμε έμφαση στο **τι γίνεται και τι πρέπει να γίνεται** προκειμένου να προωθηθούν πρακτικές ειδησεογραφίας, προσλήψεων/εργασίας και εκπαίδευσης που να ευνοούν την απεικόνιση της διαφορετικότητας και την προώθηση της ένταξης μεταναστών και **όχι σε μία μεμονωμένη μελέτη** σχετικά με τον τρόπο που τα μέσα ενημέρωσης παρουσιάζουν τους μετανάστες και τα ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση.

Πλαισιώνουμε την αξιολόγηση: Το κάθε φύλλο αξιολόγησης συνοδεύεται:

- Από ένα σύνδεσμο με τον Δείκτη Πολιτικών Ενσωμάτωσης των Μεταναστών (MIPEX) για την αντίστοιχη χώρα (άρα μία γενική προοπτική της κατάστασης της ένταξης μεταναστών στη συγκεκριμένη χώρα) όπου έχει τη βάση του το μέσο ενημέρωσης
- Από ένα εκτενέστερο έγγραφο αρκετών σελίδων που προετοιμάζουμε με βάση τα πιο λεπτομερή ερωτηματολόγια στο οποίο δίνουμε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πώς αποδίδουμε τις βαθμολογίες.

Σημείωση! Στο τμήμα σχετικά με την ειδησεογραφία/παραγωγή και την πρόβλεψη ειδικών και προγραμματισμού λαμβάνουμε υπόψη το μέγεθος του μέσου ενημέρωσης (π.χ. τη διαφορά μεταξύ ενός δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού μέσου με 100 δημοσιογράφους και μίας ιστοσελίδας με τρεις συντάκτες) στην αξιολόγηση που αφορά στην ύπαρξη εξειδικευμένου προγράμματος και δημοσιογράφων.

Βαθμολογίες για όλους τους Δείκτες

πολύ υψηλή / πολύ θετική = 5

υψηλή / θετική = 4

μέση / ουδέτερη = 3

χαμηλή / αρνητική = 2

πολύ χαμηλή / πολύ αρνητική = 1

ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΜΜΕ

Μεθοδολογία της Δειγματοληψίας για την Πιλοτική Μελέτη σχετικά με την παρουσίαση των μεταναστών στις ειδήσεις (Δείκτης 1, βλέπε παρακάτω)

Περίοδος Δειγματοληψίας: 3 μήνες, η τελευταία εβδομάδα κάθε μήνα, διάστημα 7 ημερών αρχίζοντας από Τετάρτη και τελειώνοντας σε Τρίτη

Επιλεγμένες ημερομηνίες:

- 23-29 Νοεμβρίου 2011
[προσπεράσαμε τον Δεκέμβριο λόγω των Χριστουγεννιάτικων εορτασμών που επηρεάζουν την ειδησεογραφία κατά την περίοδο αυτή]
- 25-31 Ιανουαρίου 2012
- 7-28 Φεβρουαρίου 2012
[επιλέξαμε τρεις εβδομάδες ούτως ώστε το δείγμα μας να είναι μεγαλύτερο και όσο το δυνατό πιο πρόσφατο]

Μονάδα ανάλυσης:

Η αξιολόγηση του περιεχομένου των ΜΜΕ χρησιμοποιεί ως μονάδα ανάλυσης

- Μεμονωμένα άρθρα/αναφορές/θέματα ειδήσεων σε ΟΛΟΚΛΗΡΕΣ εφημερίδες
- Κύρια θέματα ειδήσεων σε κεντρικά βραδινά τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων (αναλύουμε ΟΛΟΚΛΗΡΑ τα βραδινά δελτία ειδήσεων)

Σε κάθε περίπτωση αναλύονται **τα πλήρη κείμενα ή τα πλήρη οπτικοακουστικά αρχεία για την τηλεόραση** (όχι π.χ. μόνο οι τίτλοι).

Μετράμε πόσα κείμενα υπάρχουν συνολικά στη συγκεκριμένη εφημερίδα κατά την περίοδο κωδικοποίησης και πόσα από αυτά σχετίζονται με τη μετανάστευση ή αναφέρονται σε μετανάστες (π.χ. ένα σύνολο 790 κειμένων κατά την εβδομάδα του Νοεμβρίου – από αυτά, 35 κείμενα σχετικά με μετανάστευση και μετανάστες).

ΔΕΙΚΤΗΣ 1 – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΜΕ

1.1 Θετική (5) έναντι αρνητικής (1) παρουσίασης των υπηκόων τρίτων χωρών στις ειδήσεις

Ποσοτική αξιολόγηση (ποσοστό θετικών/αρνητικών ειδήσεων συνολικά και ειδήσεων για μετανάστες ειδικά). Θέματα πρωτοσέλιδων σε εφημερίδες ή ειδησεογραφικές ιστοσελίδες / κύρια θέματα βραδινών τηλεοπτικών δελτίων / κύρια θέματα πρωινών ειδήσεων για το ραδιόφωνο την πρώτη εβδομάδα κάθε μήνα για 3 μήνες

Υψηλή = περισσότερες θετικές σε σχέση με τους γηγενείς

Μέση = ίσες με αυτές των γηγενών

Χαμηλή = περισσότερες αρνητικές σε σχέση με τους γηγενείς

Οδηγίες για την αξιολόγηση των θετικών έναντι των αρνητικών:

Τι πρέπει να θεωρείται αρνητικό;

- η απόδοση αρνητικών χαρακτηριστικών ή γνωρισμάτων στους μετανάστες μέσω τυποποίησης, η χρήση ειδικών επιθέτων συμπεριλαμβανομένων αρνητικών στερεοτύπων που ορίζουν τους μετανάστες ως διαφορετικούς και/ή κατώτερους
- η σύνδεση των μεταναστών με συγκεκριμένα αρνητικά θέματα, π.χ. προβλήματα, παρανομία, απειλές
- οι εξηγήσεις που δίνονται για συγκεκριμένες θέσεις ή πράξεις μεταναστών να επικεντρώνονται στο να κατηγορούν τους μετανάστες αντί να επιδιώκουν να προσδιορίσουν το πλαίσιο και τα βαθύτερα αίτια.
- πλαίσια σύγκρουσης και αντίθεσης (βλέπε βιβλιογραφία)
- συγκεκριμένες αρνητικές συζητήσεις, π.χ. καταπίεση των μουσουλμάνων γυναικών,
-

Τι πρέπει να θεωρείται θετικό;

- απόδοση θετικών χαρακτηριστικών ή ιδιοτήτων, επικέντρωση στην ισότητα ή τις θετικές διαφορές
- σύνδεση με θετικά θέματα, π.χ. συμμετοχή στην κοινωνία, δημόσιος διάλογος
- οι εξηγήσεις που επικεντρώνονται στα δομικά αίτια και τις συνθήκες και όχι στα χαρακτηριστικά των ίδιων των μεταναστών
- ερμηνευτικά πλαίσια αρμονίας, χειραφέτησης, αλληλεγγύης
- συγκεκριμένες θετικές συζητήσεις, π.χ. κατά των διακρίσεων και του ρατσισμού, θετικές εικόνες/προσεγγίσεις του Ισλάμ

Φίλτρα για την ισορροπία της αξιολόγησης:

- μετράμε τις αρνητικές και θετικές αποδόσεις σε φορείς/αναπαραστάσεις φορέων σε κάθε είδηση και κρίνουμε αν η συνολική αναπαράσταση των μεταναστών γίνεται σε περισσότερο αρνητικό, θετικό ή ουδέτερο ύφος. Πρέπει να δοθεί επιπλέον βαρύτητα στο αν ο τίτλος είναι αρνητικός/θετικός (ακόμη και αν δεν αντιπροσωπευτικός του συνόλου της είδησης)

- ο Δείκτης 1.1 αποτελείται από τη μέση βαθμολογία όλων των σχετικών ειδήσεων που κωδικοποιήθηκαν

1.2 Ενεργητική (5) έναντι παθητικής (1) παρουσίασης των υπηκόων τρίτων χωρών στις ειδήσεις

Ποσοτική αξιολόγηση (ποσοστό ενεργητικών/παθητικών ειδήσεων για μετανάστες)

Ενεργητικοί μετανάστες που κάνουν κάτι καλό (πολύ θετική)
Παθητικοί μετανάστες που τους συμβαίνει κάτι καλό ή κακό (μέση)
Ενεργητικοί μετανάστες που κάνουν κάτι κακό (πολύ αρνητική)

1.3 Η παρουσίαση των απόψεων ή των ανησυχιών των μεταναστών στην κύρια ειδησεογραφία

(ποσοστό στο σύνολο των ειδήσεων όπου παρουσιάζονται μετανάστες)

Υψηλή: μεγαλύτερη από το ποσοστό μεταναστών στο συνολικό πληθυσμό
Μέση: περίπου ίση με το ποσοστό μεταναστών στο συνολικό πληθυσμό
Χαμηλή: κάτω από το ποσοστό μεταναστών στο συνολικό πληθυσμό

1.4 Η παρουσίαση των απόψεων ή των ανησυχιών των μεταναστών στην ειδησεογραφία σχετικά με τους μετανάστες

(ποσοστό στις ειδήσεις σχετικά με τους μετανάστες όπου παρουσιάζονται μετανάστες)

Υψηλή: 51%-100%
Μέση: 31%-50%
Χαμηλή: 0%-30%

Οδηγίες για τον τρόπο βαθμολόγησης αυτών των δεικτών και συμπλήρωσης των σχετικών πληροφοριών στο ερωτηματολόγιο:

Οι δείκτες 2-4 πρέπει να συμπληρωθούν από ερευνητές με βάση το πρότυπο ερωτηματολόγιο που έχει κυκλοφορήσει (με τις οδηγίες σχετικά με το τι πρέπει να καταγραφεί) μέσω μίας πρόσωπο με πρόσωπο ή τηλεφωνικής συνέντευξης με τους υπεύθυνους των επιλεγμένων μέσων ενημέρωσης. Οι δείκτες 2-4 δεν πρέπει να συμπληρωθούν στέλνοντας το ερωτηματολόγιο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους αντίστοιχους δημοσιογράφους ή διευθυντές μέσων ενημέρωσης.

Μερικοί δείκτες παραβλέπονται σε χώρες με μεταναστευτικό πληθυσμό μικρότερο από 4% του συνολικού πληθυσμού των κατοίκων. Οι δείκτες αυτοί είναι σημειωμένοι με κόκκινο χρώμα.

Κατά την αξιολόγηση ενός μέσου ενημέρωσης ο ερευνητής πρέπει να δώσει μία από τις τρεις διαθέσιμες βαθμολογίες και να σημειώσει σε 5-20 γραμμές (ανάλογα με τον πλούτο των σχετικών πληροφοριών) τον λόγο για τον οποίο έδωσε αυτή τη βαθμολογία. Με άλλα λόγια, προκειμένου να τεκμηριωθούν τα αποτελέσματα πρέπει να υπάρχει καταγραφή των σχετικών πληροφοριών γύρω από τις πρακτικές που υιοθετούνται ή που ίσχυαν παλιότερα ή που δεν ίσχυαν ποτέ σχετικά με κάθε επιμέρους δείκτη. Κάθε άλλο σχετικό σχόλιο που έγινε από δημοσιογράφους, διευθυντές ΜΜΕ ή άλλο προσωπικό που παρείχε πληροφορίες πρέπει επίσης να καταγράφεται εν συντομία. Αν κριθεί απαραίτητο οι ερευνητές μπορούν να αναφερθούν στα αντίστοιχα έγγραφα, ιστοσελίδες και άλλα υποστηρικτικά υλικά εκτός του ερωτηματολογίου, ωστόσο, πρέπει να εξηγήσουν εν συντομία τους λόγους στο ερωτηματολόγιο.

Βαθμολογίες

Υψηλή = 5

Μέση = 3

Χαμηλή = 1

ΔΕΙΚΤΗΣ 2 – σχετικά με την παραγωγή ειδησεογραφίας/προγράμματος των ΜΜΕ

2.1 Η ύπαρξη ειδικών τμημάτων/προγραμμάτων με ειδήσεις από τις χώρες καταγωγής μεταναστών (μία φορά την εβδομάδα) - να χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ΜΜΕ σε χώρες όπου το σύνολο των μεταναστών >4% του πληθυσμού

Υψηλή: ναι, κάθε εβδομάδα

Μέση: περιστασιακά

Χαμηλή: ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.2 Αν υπάρχουν τέτοια προγράμματα στο ραδιόφωνο ή την τηλεόραση ή μέρη εφημερίδων/ιστοσελίδων, προβάλλονται σε ζώνες υψηλής τηλεθέασης ή είναι μία από τις πιο ορατές σελίδες της εφημερίδας/ιστοσελίδας - να χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ΜΜΕ σε χώρες όπου το σύνολο των μεταναστών >4% του πληθυσμού

Υψηλή: ζώνες υψηλής τηλεθέασης

Μέση: εκτός ζωνών υψηλής τηλεθέασης

Χαμηλή: τη νύχτα, σε καθόλου βολικές ώρες

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.3 Ύπαρξη προγραμμάτων (ραδιόφωνο, τηλεόραση, ειδησεογραφικές ιστοσελίδες) στις γλώσσες των κυριότερων μεταναστευτικών ομάδων της χώρας (μία φορά την εβδομάδας)

Υψηλή: ναι

Μέση: περιστασιακά αλλά λιγότερο συχνά από μία φορά την εβδομάδα

Χαμηλή: ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.4 Ύπαρξη εξειδικευμένων δημοσιογράφων σε θέματα μεταναστών και διαφορετικότητας

Υψηλή: ναι

Μέση: χρησιμοποιούνται ελεύθεροι επαγγελματίες

Χαμηλή: όχι

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.5 Φιλτράρισμα των ειδήσεων σχετικά με τους μετανάστες

2.5.1 Πηγές ειδήσεων και επαλήθευση πληροφοριών (έλεγχος γεγονότων)

Υψηλή: ερωτούνται πηγές και από το γενικό πληθυσμό και από τους μετανάστες
Μέση: ερωτούνται διάφορες πηγές (που δεν περιλαμβάνουν απαραίτητα μετανάστες)
Χαμηλή: εθνικό πρακτορείο ειδήσεων

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.5.2 Ποιος αποφασίζει ποιες ειδήσεις σχετικά με τη μετανάστευση δημοσιεύονται

Υψηλή: ο ίδιος ο δημοσιογράφος/συγγραφέας της είδησης
Μέση: συνδιασμός των δύο
Χαμηλή: ο αρχισυντάκτης/επικεφαλής του τμήματος

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.5.3 Έχει η εφημερίδα ή η ειδησεογραφική ιστοσελίδα πεδίο σχολιασμού (ανταπόκριση στα δημοσιευμένα άρθρα). Αν ναι, επεξεργάζονται τα σχόλια με ρατσιστική γλώσσα;

Υψηλή: ναι
Μέση: όταν κάποιος το επισημάνει
Χαμηλή: όχι, στο όνομα της ελευθερίας της έκφρασης

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

2.5.4 Υιοθέτηση οδηγιών για την ηθική της κάλυψης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και ειδικά των μεταναστών και μειονοτήτων

Υψηλή: ναι
Μέση: άτυπες οδηγίες κάλυψης αλλά όχι μία ξεκάθαρη εταιρική δέσμευση σε αυτές
Χαμηλή: όχι

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

ΔΕΙΚΤΗΣ 3: ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ

3.1 Εφαρμογή μέτρων που στοχεύουν να διασφαλίσουν ότι το προσωπικό της εταιρείας αντικατοπτρίζει την εθνική σύνθεση του μεταναστευτικού πληθυσμού

Υψηλή: ναι, τουλάχιστον ένα τέτοιο μέτρο έχει εφαρμοστεί

Μέση: κάποια ευαισθητοποίηση αλλά καμία συνεπής εφαρμογή

Χαμηλή: ούτε ευαισθητοποίηση ούτε εφαρμογή

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

3.2 Διακρίσεις στην πρόσληψη υπηκόων τρίτων χωρών ως επαγγελματίες των ΜΜΕ

3.2.1 Ύπαρξη μέτρων κατά των διακρίσεων με στόχο την αποτροπή διακρίσεων στις πρακτικές προσλήψεων στο συγκεκριμένο μέσο ενημέρωσης

Υψηλή: ναι, τουλάχιστον ένα τέτοιο μέτρο έχει εφαρμοστεί

Μέση: κάποια ευαισθητοποίηση αλλά καμία συνεπής εφαρμογή κανόνων κατά των διακρίσεων

Χαμηλή: ούτε ευαισθητοποίηση ούτε εφαρμογή

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

3.3 Ύπαρξη συστημάτων προσέγγισης που περιλαμβάνουν καθοδήγηση ή υποστήριξη ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο - να χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ΜΜΕ σε χώρες όπου το σύνολο των μεταναστών >4% του πληθυσμού

Υψηλή: ναι, συστηματικά

Μέση: ναι, περιστασιακά

Χαμηλή: όχι, ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

3.3.1 Παρακολούθηση/αξιολόγηση της εφαρμογής τέτοιου είδους συστημάτων από την ίδια την εταιρεία

Υψηλή: ναι, ελέγχεται αν τέτοιου είδους συστήματα οδηγούν σε προσλήψεις και παρέχονται στοιχεία

Μέση: μία μεμονωμένη προσπάθεια παρακολούθησης ή παρακολούθηση/αξιολόγηση περιστασιακά/χωρίς στοιχεία

Χαμηλή: ούτε συνεχής ούτε μεμονωμένη παρακολούθηση και καθόλου στοιχεία

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

3.4 Έπαρξη ειδικών τμημάτων διαφορετικότητας στα ΜΜΕ - να χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των ΜΜΕ σε χώρες όπου το σύνολο των μεταναστών >4% του πληθυσμού

Υψηλή: ναι

Μέση: όχι τμήμα αλλά υπεύθυνος διαφορετικότητας

Χαμηλή: όχι, τίποτα

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

ΔΕΙΚΤΗΣ 4 – ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΜΕ

4.1 Ύπαρξη δυνατοτήτων εκπαίδευσης προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μεταναστών επαγγελματιών των ΜΜΕ

Υψηλή: ναι, συστηματικά
Μέση: ναι, μόνο περιστασιακά
Χαμηλή: όχι, ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

4.2. α) Ύπαρξη μαθημάτων με στόχο την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών των ΜΜΕ σχετικά με την διαφορετικότητα και το πώς πρέπει να καλύπτεται

Υψηλή: ναι, γενικά
Μέση: ενθάρρυνση αλλά όχι υποχρέωση
Χαμηλή: όχι

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

4.2. β) Ύπαρξη υποχρέωσης παρακολούθησης τέτοιου είδους μαθημάτων

Υψηλή: ναι, γενικά
Μέση: ενθάρρυνση αλλά όχι υποχρέωση
Χαμηλή: όχι

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

4.3. Συμμετοχή ειδικών/εκπροσώπων μεταναστών ή μειονοτήτων στο σχεδιασμό και/ή την εφαρμογή τέτοιου είδους εκπαίδευσης σχετικά με τη διαφορετικότητα

Υψηλή: ναι, συστηματικά
Μέση: περιστασιακά
Χαμηλή: όχι, ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

4.4. Συστήματα παρακολούθησης και αναφοράς για την εκπαίδευση σχετικά με την εθνοπολιτιστική διαφορετικότητα

Υψηλή: ναι, συστηματικά
Μέση: περιστασιακά
Χαμηλή: όχι, ποτέ

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

4.5. Στόχοι σχετικά με τη διαφορετικότητα περιλαμβάνονται στις πολιτικές εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού για όλες τις βαθμίδες προσωπικού

Υψηλή: ύπαρξη στόχων σχετικά με τη διαφορετικότητα για όλες τις βαθμίδες προσωπικού

Μέση: ύπαρξη στόχων σχετικά με τη διαφορετικότητα αλλά μόνο για συγκεκριμένες ομάδες προσωπικού / αλλά όχι ειδικά στην εκπαίδευση

Χαμηλή: δεν υφίστανται

ΕΞΗΓΗΣΗ της βαθμολογίας :

